

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi/The Journal of International Social Research

Cilt: 14 Sayı: 81 Ekim 2021 & Volume: 14 Issue: 81 October 2021

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

ÖZEL EĞİTİM OKULLARINDA GÖREV YAPAN MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN ÖZEL EĞİTİM MÜZİK DERSİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

OPINIONS OF MUSIC TEACHERS WORKING IN SPECIAL EDUCATION SCHOOLS ABOUT MUSIC LESSONS IN SPECIAL EDUCATION

Ayşe KÜYÜKOĞLU*
Prof. Dr. Damla BULUT**

Öz

Araştırmanın amacı, özel eğitim okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin özel eğitim müzik dersine yönelik görüşlerinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda söz konusu öğretmenlerin; özel eğitim ders programına, özel eğitim ders kitabına, özel eğitim müzik ders saatine, çalıştıkları okulun fiziki şartlarına, okuldaki müzik dersliğine, okulda müzik derslerini işledikleri sınıfta bulunan araç ve gereçlere yönelik görüşleri belirlenmiştir.

Araştırma tarama modelinde, betimsel nitelikte bir alan araştırmasıdır. Araştırmanın çalışma grubunu Samsun ilinde 2019-2020 eğitim öğretim yılında rastlamsal yöntemle belirlenen Muzaffer Tahmaz, Canik, Çarşamba Belediyesi, Altınkum, Bafra, Fahriye Kemal Kızılot olmak üzere altı II. kademe özel eğitim okulunda; 50. Yıl, Samsun Canik Fatih, Ertuğrulgazi, Şehit Mete Yahşi Mehmetçik olmak üzere beş özel eğitim sınıfı bulunan ortaokulda görev yapan 11 müzik öğretmeni oluşturmaktadır.

Araştırmanın verileri uzman görüşleri alınarak araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Araştırma bulguları doğrultusunda çalışma grubundaki öğretmenlerin ders programını yeterli gördüğü, ders kitaplarını yetersiz gördüğü, müzik ders saatini yetersiz gördüğü, fiziki şartları yetersiz gördüğü, dersliği yetersiz gördüğü, araç gereçleri yetersiz gördüğü, sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Özel Eğitim, Müzik, Müzik Eğitimi.

Abstract

The aim of the study is to examine the opinions of music teachers working in special education schools about special education music lesson. For this purpose, the teachers in question; Their views on the special education curriculum, the special education textbook, the special education music lesson hours, the physical conditions of the school they work in, the music classroom in the school, the tools and equipment in the classroom where they teach music lessons were determined.

The research is a descriptive field study in the scanning model. The study group of the research was determined by random method in the province of Samsun in the 2019-2020 academic year Muzaffer Tahmaz, Canik, Çarşamba Municipality, Altınkum, Bafra, Fahriye Kemal Kızılot including six II. in special education school; 50th anniversary, Samsun Canik Fatih, Ertuğrulgazi, Şehit Mete Yahşi Mehmetçik there are five special education classes including consists of 11 music teachers working in secondary school.

The data of the study were collected with a semi-structured interview form developed by the researchers by taking expert opinions. In line with the research findings, it was concluded that the teachers in the study group found the curriculum sufficient, the textbooks insufficient, the music lesson hours insufficient, the physical conditions inadequate, the classroom inadequate, the equipment inadequate.

Keywords: Special Education, Music, Music Education.

*MEB. Öğretmen, Kerimbeyli Şehit Jandarma Er Yusuf Doğan Ortaokulu, ayse.kuyukoglu@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5901-148X

**Prof. Dr. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, damla.bulut@omu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8346-8159

1. GİRİŞ

Bireylerin gelişerek yaşantılarını nitelikli olarak sürdürebilmelerindeki en önemli ölçüt eğitimidir. Bu nedenle eğitim her bireyin yaşantısında yaşamı boyunca devam eden önemli bir süreçtir. Literatürde eğitim, bireylerin toplumsal yaşantıda yerlerini alabilmeleri için gereken bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine, okulda ya da okul haricinde direkt veya dolaylı bir şekilde yardım etmek (TDK, 2020); bireyleri belirli bir konu hakkında yetiştirmek ve geliştirmek (Oğuzkan, 1974); bireylerin davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla, bilerek ve istenen değişimleri oluşturma süreci (Ertürk, 1972) olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tanımlarda belirtilen özellikleri ile eğitim sağlıklı bireylerde öğretmen önderliğinde kendi kendine gerçekleşebilirken özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerde durum farklılaşmaktadır. Çünkü özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin eğitim ile beklenen davranışları kendi kendilerine meydana getirmeleri mümkün olmadığından söz konusu davranışları kazanmalarına yardımcı olmak için özel eğitim devreye girmektedir.

Özel eğitim, özel gereksinimli bireylerde davranış gelişimine yardımcı olmak, bu bireylerin eğitime yönelik beklentilerini karşılamak, yetersizliklerinin engele dönüşmesini önleyebilmek, onları bağımsız ve üreten bireyler olarak yetiştirebilmek amacıyla taşıyarak özel olarak yetiştirilen uzmanlar, engel türlerine göre özel olarak geliştirilen programlar ve yöntemlerle uygun olan şartlarda verilen eğitim şeklinde tanımlanmaktadır (Subakan, 2019). Ataman'a göre (2009) özel eğitim ise büyük oranda farklı ve özel gereksinimi olan bireylere verilen, onların öne çıkan özellikleri ile yetenekleri gözetilerek kapasitelerinin üst düzeylere çıkmasına hizmet eden, yetersizliklerinin engel oluşturmasını önleyen, engeli olan bireyleri kendilerine yetecek düzeye getirip toplumla kaynaşmalarına ve bağımsızca üreten bireyler olmalarına destek veren becerilerle donatılmış eğitimidir. Dolayısıyla verilen tanımlardan hareketle özel eğitimin, her bireyin ihtiyaç duyduğu biçimde düzenlenmesi ve şekillenmesi gerektiği söylenebilir.

Özsoy, Özyürek ve Eripek (1998, s. 15) özel eğitimde amaçların gerçekleşerek başarıya ulaşılabilmesi için bir takım ilkelere dikkat çekmektedir. Söz konusu ilkeler şu şekilde sıralanmaktadır:

- Her bir çocuğun eğitim hakkı mevcuttur. Çocukların hiçbirine ayrımcı yaklaşılmamalı, onlar çocuk olarak kabul edilerek eğitim hakları teslim edilmelidir.
- Özel eğitim genel eğitiminden ayrılamaz.
- Özel eğitime ihtiyaç duyan tüm çocuklar, özür türünün derecesine bakılmadan özel eğitim hizmetlerinden yararlanmalıdır.
- Özel eğitimde temel olan bireysel özelliklerdir.
- Özel eğitime ihtiyacı olanların normal olan akranları içinde eğitilmeleri gerekmektedir. Birlikte eğitim yolu ile özürü olan normal ile normal olan da özürü ile birlikte yaşam sürmeyi öğrenirler.
- Özel eğitimde erken başlamak önemlidir.
- Özel eğitimde hizmeti ihtiyacı olan ile buluşturmak gerekir.
- Özel eğitim süreklilik ister.
- Özel eğitimde iş birliği ile eşgüdüm esastır.
- Özel eğitimde planlamalar tek elden yapılmalı ve yürütülmelidir.

Sıralanan maddeler genelinde düşünüldüğünde özel eğitimde bulunması gereken belli başlı esasların planlı ve sürekli olarak bireyin ihtiyaçları da göz önünde bulundurularak yürütülmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda özel eğitim kapsamında bireylere kendilerini kanıtlaması, normal gelişim gösteren bireyler ile aynı fırsat eşitliğini sağlaması bakımından müzik ve müzik eğitimi önem kazanmaktadır.

Artan (2011, s. 389) müziğin çocukların zihinlerini, duygularını ve fiziki özelliklerini uyardığını savunmaktadır. Yapılan beyin ile ilgili çalışmalar da en etkili öğrenmenin beyinin iki yarı küresinin birlikte çalıştığında gerçekleştiğini göstermektedir. Müzik de beyindeki sağ ve sol yarı küreleri eş zamanlı olarak çalıştırabilmekte, müzik ile birlikte daha hızlı, daha kolay ve daha eğlenceli bir öğrenme sağlanabilmektedir. Buna göre müzik sanatının zihin gelişimi üzerinde oldukça etkisi olduğu söylenebilir (Çelik, 2016, s.216-217). Dolayısıyla müzik, özel eğitim alanında mutlaka yararlanılması gereken önemli bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır.

Müziğin beklenen etkileri sağlayabilmesinde ve bireylerde istenen farkındalığı oluşturabilmesinde ise müzik eğitimi büyük bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü müzik eğitimi, insanın duyularını etkileyip, dikkatini, kavramasını, gözlemlemesini, çıkarım yapma becerisini arttırarak önemli yönlerini bulmada yol göstericidir. Bu eğitim, bireyin, yeteneklerini tanmasına, yaratıcı yönlerini geliştirmesine, paylaşım ve kendine güven duygusunu arttırmada, zaman yönetimini öğrenmeye yardımcı olmaktadır (Uslu, 2013).

Meadows'e göre engeli çok ve ağır olanlarda müzik eğitiminin altı amacı bulunmaktadır. Bunlar;

- Öğrencilerin temel ihtiyaçlarını karşılamak,
- Benlik algısını geliştirmek,
- Kişiler arası iletişim kurmak,
- Göz kontağı kurmak gibi belirli becerileri geliştirmek,
- Davranış bozukluklarını gidermek,
- Müzik gücü ve güzelliklerini fark etmek (Akratan Stephenson, 2006, s. 2).

Bu amaçlardan da anlaşılacağı üzere müzik eğitimi, bireylerin sosyal ve bireysel gelişimini sağlayan temel konuların gelişiminde de büyük rol oynamaktadır. Bunun için müzik eğitimi, tüm bireylerin eğitiminde olduğu gibi özel gereksinime sahip bireylerin eğitimi için de gereklidir ve söz konusu eğitime mutlaka entegre edilmesi önem taşımaktadır.

Verilen bilgiler ışığında ve belirtilen gereklilik ile önem doğrultusunda nitelikli bir müzik eğitiminin özel eğitim okullarında nitelikli bir şekilde uygulanabilmesi için bazı şartlar mevcuttur. Bu şartların başında nitelikli bir ders öğretim programı ve ders kitabı ile yeterli müzik ders saati, fiziki şartlar, derslik ve araç gereçler gelmektedir. Özel eğitim kapsamında bahsedilen beklentilerin gerçekleşmesi özel eğitim okullarının mevcut şartlarının belirlenerek tespit edilen eksikliklerin giderilmesine bağlıdır. Bu nedenle araştırmamızın problem cümlesi "Özel eğitim okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin özel eğitim müzik dersine yönelik görüşleri nelerdir?" şeklinde belirlenmiştir.

Araştırma probleminin çözümünde yardımcı olacak alt problemler ise;

1. Müzik öğretmenlerinin özel eğitim ders programına yönelik görüşleri nelerdir?
2. Müzik öğretmenlerinin özel eğitim ders kitabına yönelik görüşleri nelerdir?
3. Müzik öğretmenlerinin özel eğitim müzik ders saatine yönelik görüşleri nelerdir?
4. Müzik öğretmenlerinin çalıştıkları okulun fiziki şartlarına yönelik görüşleri nelerdir?
5. Müzik öğretmenlerinin okuldaki müzik dersliğine yönelik görüşleri nelerdir?
6. Müzik öğretmenlerinin okulda müzik derslerini işledikleri sınıfta bulunan araç ve gereçlere yönelik görüşleri nelerdir? şeklinde oluşturulmuştur.

1.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, özel eğitim okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin özel eğitim müzik dersine yönelik görüşlerinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda söz konusu öğretmenlerin özel eğitim ders programına, özel eğitim ders kitabına, özel eğitim müzik ders saatine, çalıştıkları okulun fiziki şartlarına, okuldaki müzik dersliğine, okulda müzik derslerini işledikleri sınıfta bulunan araç ve gereçlere yönelik görüşleri belirlenmiştir.

2. YÖNTEM

Araştırma tarama modelinde, betimsel nitelikte nitel bir alan araştırmasıdır. Araştırmanın çalışma grubunu Samsun ilinde bulunan II. kademe özel eğitim okullarında ve özel eğitim sınıfı bulunan ortaokullarda görev yapan 11 müzik öğretmeni oluşturmaktadır. İlgili veriler uzman görüşleri alınarak araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Nitel verilerin çözümü için bilgisayar ortamına birebir aktarılan görüşlere içerik analizi uygulanmıştır.

3. BULGULAR VE YORUM

Araştırmada elde edilen bulgular ve yorumlar araştırmanın alt problemler doğrultusunda aşağıda verilmiştir.

Ders Programını Yeterli Görüyorum	f	%
Evet	8	72,7
Hayır	3	27,3
Toplam	11	100,0

Tablo 3.1. Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Ders Programına Yönelik Görüşleri.

Tablo 3.1’de çalışma grubundaki öğretmenlerin ders programına yönelik görüşleri yer almaktadır. Bu bulgulara göre çalışma grubundaki öğretmenlerin %72,7’sinin ders programını yeterli gördükleri, %27,3’ünün ise ders programını yeterli görmediklerini belirttikleri görülmektedir. Buna göre çalışma grubundaki öğretmenlerin çoğunlukla ders programını yeterli gördükleri söylenebilir.

Ders Programından Kaynaklanan Yetersizlikler	Görüşler	Öğretmenler	f	%
	Bireyselleştirilmiş eğitim programındaki kazanımlarının yetersizliği	Ö (3)	1	9,1
İşlenebilecek kaynakların anlaşılır olmaması ve yetersizliği	Ö (4, 9)	2	18,2	

Tablo 3.2. Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Ders Programının Yetersizlik Nedenlerine Yönelik Görüşleri.

Tablo 3.2.’de çalışma grubundaki öğretmenlerin ders programının yetersizlik nedenlerin ilişkin görüşleri yer almaktadır. Bu bulgulara göre öğretmenlerin %9,1’inin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı’ndaki kazanımların amacına ulaşamadığını, %18,2’sinin kaynakların anlaşılır olmadığı şeklinde görüşlerini belirttikleri görülmektedir.

Bu sorunlara yönelik örnek ifadeler aşağıdaki gibidir:

Ö3; “BEP’nin içeriğinde söyleme, çalma, arşiv oluşturma vb. kazanımlar var. Bu kazanımları gerçekleştirme olanağı olmuyor.”

Ö4; “İşleyebileceğimiz kaynak yetersiz bunun eğitimini almıyoruz.”

Tablo 3.2’de yer alan görüşler doğrultusunda özel eğitim müzik ders programını kazanımlara ulaşma açısından ve anlaşılabilirlik açısından yetersiz gördükleri söylenebilir.

Ders Kitabını Yeterli Görüyorum	f	%
Evet	3	27,3
Hayır	8	72,7
Toplam	11	100,0

Tablo 3.3. Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Ders Kitabının Yetersizliğine Yönelik Görüşleri.

Tablo 3.3.'de çalışma grubundaki öğretmenlerin ders kitabına yönelik görüşleri yer almaktadır. Bu bulgulara göre çalışma grubundaki öğretmenlerin %27,3'ünün ders kitabını yeterli gördükleri, %72,7'sinin ise ders programını yeterli görmediklerini belirttikleri görülmektedir. Buna göre çalışma grubundaki öğretmenlerin çoğunlukla ders kitabını yeterli görmedikleri söylenebilir.

Ders Kitabına Yönelik Görüşler	Görüşler	Öğretmenler	f	%
	Ders kitabı eksikliği	Ö (2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11)	8	72,7

Tablo 3.4 Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Ders Kitabının Yetersizlik Nedenlerine Yönelik Görüşleri.

Tablo 3.4'te çalışma grubundaki öğretmenlerin ders kitabının yetersizlik nedenlerine ilişkin görüşleri yer almaktadır. Bu bulgulara göre öğretmenlerin %72,7'sinin özel eğitim müzik dersi doğrultusunda ders kitabı olmadığına şeklinde görüşlerini belirttikleri görülmektedir.

Bu soruna yönelik örnek ifadeler aşağıdaki gibidir:

Ö2; "Özel eğitim müzik ders kitabı yok."

Ö8; "Ders kitabımız yok. Ders kitabımız olmadığı için kendi planımızı oluşturup ders işliyoruz yorum yapamıyorum. En kısa zamanda bir ders kitabımız bize yol gösterirse daha faydalı olunacağını düşünüyorum."

Ö9; "Özel Eğitimle ilgili ayrıcalıklı bir kitap bulunmamaktadır. Bununla ilgili özel bir kitap olması gerekir. Uygulamaların daha çok olduğu, öğretmenlerin de daha çok aydınlanacağı bir eğitim-öğretim olmalıdır."

Tablo 3.4.'te yer alan görüşler doğrultusunda özel eğitim müzik dersine yönelik bir kitabın bulunmaması en büyük eksiklik olarak söylenebilir.

Müzik Ders Saatini Yeterli Görüyorum	f	%
Evet	9	81,8
Hayır	2	18,2
Toplam	11	100,0

Tablo 3.5. Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Müzik Ders Saatine Yönelik Görüşleri.

Tablo 3.5'te çalışma grubundaki öğretmenlerin müzik ders saatine yönelik görüşleri yer almaktadır. Bu bulgulara göre çalışma grubundaki öğretmenlerin %81,8'inin ders saatini yeterli gördükleri, %18,2'sinin ise ders saatini yeterli görmediklerini belirttikleri görülmektedir. Buna göre çalışma grubundaki öğretmenlerin çoğunlukla ders saatini yeterli gördükleri söylenebilir.

Ders Saatine Yönelik Görüşler	Görüşler	Öğretmenler	f	%
	Beden perküsyonu ve ritim çalışması açısından zamanın yetersiz olması	Ö (5)	1	9,1
	Öğrencilerin sağlık problemleri sebebiyle zamanın yetersiz olması	Ö (7)	1	9,1

Tablo 3.6. Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Müzik Ders Saatinin Yetersizlik Nedenlerine Yönelik Görüşleri.

Tablo 3.6’da çalışma grubundaki öğretmenlerin müzik ders saatinin yetersizlik nedenlerine ilişkin görüşleri yer almaktadır. Bu bulgulara göre öğretmenlerin %9,1’inin özel eğitim müzik dersi doğrultusunda Beden perküsyonu ve ritim çalışması açısından zamanın yetersiz olduğu, %9,1’inin öğrencilerin sağlık problemleri sebebiyle zamanın yetmediği şeklinde görüşlerini belirttikleri görülmektedir.

Bu soruna yönelik örnek ifadeler aşağıdaki gibidir:

Ö5; “Dersimiz müzik ve oyun olduğundan çocuklarla beden perküsyonu ve ritim çalışması zaman açısından yeterli olmuyor.”

Ö7; “Çalıştığım okul otizmli öğrencilerin geldiği bir okul öğrenciler çoğu zaman başka sağlık problemleri de yaşamakta. Yaşadıkları bu sağlık problemleri dersleri işlemede önemli aksaklıklara neden olabilmektedir.”

Tablo 3.6’da yer alan görüşler doğrultusunda özel eğitim müzik dersine ilişkin farklı sebeplerden kaynaklı zaman problemi yaşandığı söylenebilir.

Okulun Fiziki Şartlarını Yeterli Görüyorum	f	%
Evet	5	45,5
Hayır	6	54,5
Toplam	11	100,0

Tablo 3.7. Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okulun Fiziki Şartlarına Yönelik Görüşleri.

Tablo 3.7’de çalışma grubundaki öğretmenlerin görev yaptıkları okulun fiziki şartlarına yönelik görüşleri yer almaktadır. Bu bulgulara göre çalışma grubundaki öğretmenlerin %45,5’inin fiziki şartları yeterli gördükleri, %54,5’inin ise fiziki şartları yeterli görmediklerini belirttikleri görülmektedir. Buna göre çalışma grubundaki öğretmenlerin çoğunlukla fiziki şartları yeterli görmedikleri söylenebilir.

Fiziki Şartlara Yönelik Görüşler	Görüşler	Öğretmenler	f	%
	Etkinliklerin uygulanabilir olması için gerekli sınıf ortamının olmaması ve müzik sınıfı olmaması	Ö (1, 2, 5, 8, 11)	5	45,5
	Okulda asansör olmamasının öğrenciler için tehlike oluşturması	Ö (6)	1	9,1

Tablo 3.8. Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okulun Fiziki Şartlarının Yetersizlik Nedenlerine Yönelik Görüşleri.

Tablo 3.8’de çalışma grubundaki öğretmenlerin görev yaptıkları okulun fiziki şartlarının yetersizlik nedenlerine ilişkin görüşleri yer almaktadır. Bu bulgulara göre öğretmenlerin %45,5’inin etkinliklerin

uygulanabilirliği açısından yeterli olmadığını ve müzik sınıfı olmadığı, %9,1'inin okulda asansör olmamasının öğrenciler için tehlike oluşturduğu şeklinde görüşlerini belirttikleri görülmektedir.

Bu soruna yönelik örnek ifadeler aşağıdaki gibidir:

Ö1; "Yıllık planlar doğrultusunda belirlemiş olduğumuz çeşitli etkinlikleri uygulamak için gerekli olan sınıf ortamına sahip değiliz. Öncelikli olarak bir adet müzik sınıfımızın olması ve bu sınıfın kullanım amacının yaptırmak istediğimiz oyun ağırlıklı müzik etkinliklerinin uygulanmasına uygun olması gerekmektedir. Örnek verecek olursak, bir sınıfımız olsaydı ve sınıfımızın ortası bölümü çocuklarımızın oyunlarını sergileyebilmesi için gerekli boş alana sahip olsaydı yapmak istediğimiz oyun bazı etkinlikleri uygulamamız açısından bizlere büyük kolaylık sağlayacaktı."

Ö2; "Okulda müzik sınıfı yok. Etkinlikleri sergileyebileceğimiz konferans salonu ya da çok amaçlı salon da yok."

Tablo 3.8'de yer alan görüşler doğrultusunda fiziki şartların etkinliklerin uygulanabilirliği, güvenlik ve müzik sınıfı olmaması açısından fiziki şartları yeterli görmedikleri söylenebilir.

Okuldaki Müzik Dersliğine Yeterli Görüyorum	f	%
Evet	5	45,5
Hayır	6	54,5
Toplam	11	100,0

Tablo 3.9. Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Okuldaki Müzik Dersliğine Yönelik Görüşleri.

Tablo 3.9'da çalışma grubundaki öğretmenlerin görev yaptıkları okuldaki dersliğe yönelik görüşleri yer almaktadır. Bu bulgulara göre çalışma grubundaki öğretmenlerin %45,5'inin dersliği yeterli gördükleri, %54,5'inin ise dersliği yeterli görmediklerini belirttikleri görülmektedir. Buna göre çalışma grubundaki öğretmenlerin çoğunlukla dersliği yeterli görmedikleri söylenebilir.

Dersliğe Yönelik Görüşleri	Görüşler	Öğretmenler	%
	Müzik sınıfı olmaması ve yetersizliği	Ö (1, 2, 4, 5, 6, 11)	

Tablo 3.10. Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Dersliğin Yetersizlik Nedenlerine Yönelik Görüşleri.

Tablo 3.10'da çalışma grubundaki öğretmenlerin görev yaptıkları okuldaki dersliğin yetersizlik nedenlerine yönelik görüşleri yer almaktadır. Bu bulgulara göre öğretmenlerin %54,5'inin müzik sınıfı yok ve yetersiz şeklinde görüşlerini belirttikleri görülmektedir.

Belirtilen sorunlara yönelik örnek ifadeler aşağıdaki gibidir:

Ö1; "Fiziki şartlardan dolayı bir müzik sınıfımız mevcut değil."

Ö6; "Müzik sınıfım var ancak alan olarak yetersiz. Küçük bir sınıfta ders yaptığım için yapılan müzik etkinliklerinde öğrencilerle rahat hareket edemiyoruz"

Ö11; "Müzik dersi için yeterli düzeyde değildir".

Tablo 3.10'da yer alan görüşler doğrultusunda müzik sınıflarının olmadığı, olanların ise dersin işleniş için gerekli koşullara sahip olmaması açısından dersliği yeterli görmedikleri söylenebilir.

Okulda Müzik Derslerini İşlediğim Sınıfta Bulunan Araç ve Gereçlere Yeterli Görüyorum	f	%
Evet	4	36,4
Hayır	7	63,6
Toplam	11	100,0

Tablo 3.11. Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okuldaki Araç-Gereçlere Yönelik Görüşleri.

Tablo 3.11’de çalışma grubundaki öğretmenlerin görev yaptıkları okuldaki araç gereçlere yönelik görüşleri yer almaktadır. Buna bulgulara göre çalışma grubundaki öğretmenlerin %36,4’ünün araç gereçleri yeterli gördükleri, %63,6’sının ise araç gereçleri yeterli görmediklerini belirttikleri görülmektedir. Buna göre çalışma grubundaki öğretmenlerin çoğunlukla araç gereçleri yeterli görmedikleri söylenebilir.

Araç ve Gereçlere Yönelik Görüşler	Görüşler	Öğretmenler	f	%
	Müzik dersinde kullanılabilir materyal olmaması	Ö (2, 3, 5, 8, 9)	5	45,5
	Araç ve gereçlerin yeterli miktarda olmaması	Ö (4, 11)	2	18,2

Tablo 3.12. Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okuldaki Araç-Gereçlerin Yetersizlik Nedenlerine Yönelik Görüşleri.

Tablo 3.12’de çalışma grubundaki öğretmenlerin görev yaptıkları okuldaki araç ve gereçlerin yetersizlik nedenlerine yönelik görüşleri yer almaktadır. Bu bulgulara göre öğretmenlerin %45,5’i müzik dersinde kullanılabilir materyal olmadığını ve teminin için ödenek olmadığını, %18,2’si araç ve gereçlerin yeterli miktarda olmadığı şeklinde görüşlerini belirttikleri görülmektedir.

Belirtilen sorunlara yönelik örnek ifadeler aşağıdaki gibidir:

Ö3; “Müzikle ilgili herhangi bir araç-gereç yok. Bunun için ödenekte yok.”

Ö4; “Yeterli miktarda yok”

Ö5; “Elimden geldiğince araç-gereçleri kendim temin etmeye çalışıyorum.”

Tablo 3.12’de yer alan görüşler doğrultusunda, müzik dersinde kullanılabilir materyal olmaması, araç ve gereçlerin temini konusunda ödenek olmaması, araç ve gereç sahiplerinin ise yeterli miktarda olmaması açısından araç ve gereçleri yeterli görmedikleri söylenebilir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde, elde edilen bulgulara dayanılarak varılan sonuçlara ve bu sonuçlar doğrultusunda geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

4.1. Sonuçlar

Araştırmada çalışma grubundaki öğretmenlerin;

1. Ders programını yetersiz gördüğü (%27,3), bu yetersizliklerin; BEP programındaki kazanımların yetersiz olması (%9,1) ile işlenebilecek kaynakların anlaşılır olmaması ve yetersiz olması (%18,2) olduğu,
2. Ders kitaplarını yetersiz gördüğü (%72,7), Bu yetersizliklerin; kitapların yetersiz olduğu ve ders kitabı olmadığına yönelik eksiklikler (%72,7) olduğu,

3. Müzik ders saatini yetersiz gördüğü (%18,2), bu yetersizliklerin; beden perküsyonu ve ritim çalışması açısından zamanın yetersiz olduğu (%9,1) ile öğrencilerin sağlık problemleri sebebiyle zamanın yetersiz olması (%9,1) olduğu,
4. Fiziki şartları yetersiz gördüğü (%45,5), bu yetersizliklerin; işlenebilecek kaynakların anlaşılır olmaması ve yetersizliği (%45,5), müzik sınıfının olmaması (%27,3), konferans salonu ve çok amaçlı salon eksikliği (%9,1) ile güvenlik önlemi eksikliği (%9,1) olduğu,
5. Dersliği yetersiz gördüğü (54,5), bu yetersizliklerin; müzik sınıflarının yetersiz olması ve müzik sınıfı olmaması (54,5) olduğu,
6. Araç gereçleri yetersiz gördüğü (%63,6), bu yetersizliklerin; müzik dersinde kullanılacak materyal olmaması (%45,5) ile araç ve gereçlerin yeterli miktarda olmaması (%18,2) olduğu, sonuçlarına ulaşılmıştır.

4.2. Öneriler

Araştırma sonuçları doğrultusunda özel eğitim okullarında ve sınıflarında;

1. Ders programından kaynaklanan sorunları gidermek için BEP programı hazırlama aşamasında öğrencilerin yetersizlik düzeylerini dikkatli bir şekilde göz önünde bulundurularak ve dersin öğretmeninin görüşlerini alarak hazırlanabilir.
2. Programın daha uygulanabilir olması için kaynak geliştirilebilir, ders kitabı eksikliğini gidermek için ilgili birimler çalışmalar yapabilir.
3. Ders saatleri öğrencilerin derse hazır bulunuşluk düzeyleri ve yaşadıkları sağlık problemleri göz önünde bulundurularak artırılabilir.
4. Okulların fiziki şartları, derslerin işlevsel hale gelebilmesi için iyileştirilebilir.
5. Okulun sahip olduğu şartlar göz önünde bulundurularak dersin işlenişini kolaylaştırmak ve öğrencilerin güdülenmesini kolaylaştırmak adına uygun şartlarda sınıf ortamı hazırlanabilir, çok amaçlı salonlar açılabilir.
6. Dersliklerdeki araç gereç eksikliklerinin giderilmesi için gereken ödenekler konusunda iyileştirme çalışmaları yapılabilir.
7. Lisans eğitimlerindeki eksikliklerin giderilmesi için eğitim fakültelerinde ya da formasyon derslerinde özel eğitim ders saatinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapıp, ders içeriklerine özel eğitime ihtiyacı olan bireylere nasıl eğitim verileceğine ilişkin konular eklenebilir.
8. Eğitim fakültesi lisans öğrencilerine şartlar elverdiği takdirde özel eğitim kurumlarında öğretmenlik deneyimi kazandırılabilir.
9. Orff ağırlıklı eğitim lisans programlarında yer alabilir.
10. Özel eğitim okullarında ve sınıflarında çalışmak üzere atanan müzik öğretmenlerine özel eğitim öğrencileri ile ilgili hizmet içi seminerler, eğitimler verilebilir.
11. Yapılan hizmet içi eğitimlere katılım sağlanması için kurumlar eksiksiz bilgilendirilmelidir.
12. Öğrencilerin sağlık problemlerinden kaynaklanan sorunları etkili bir şekilde giderebilmek için özel eğitim öğretmenleri ile müzik öğretmenlerinin özel eğitim dersleri verilirken iş birliği içerisinde olması gerekmektedir.
13. RAM'dan rapor alan öğrencilerin doğru tespit edilmesi için denetlemeler sağlanabilir.
14. Çalışmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunun lisans eğitimlerinde özel eğitim dersi almamasından dolayı benzer bir araştırmanın farklı yıllarda yapılabilir.
15. Araştırmanın çalışma grubu genişletilerek, Türkiye geneline yayılarak araştırılabilir.
16. Araştırmada kullanılan ölçekten farklı ölçekler geliştirilebilir.

KAYNAKÇA

- [Ataman, A. \(2009\). *Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.](#)
- [Artan, İ. \(2011\). *Özel Eğitim Gerektiren Çocuklar İçin Müzik ve Dans Eğitimi*. N. Baykoç \(Ed.\), Ankara: Seçkin.](#)
- [Celik, S. \(2016\). Down Sendromlu Çocukların Eğitiminde Müziğin Önemi ve Ritim Sazların Kullanımı. *Sanat Eğitimi Dergisi*, Cilt 4, Sayı 2, s. 213-221.](#)
- [Ertürk, S. \(1972\). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Yelken Tepe Yayın.](#)
- [Oğuzkan, D. A. \(1974\). *Eğitim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.](#)
- [Özsoy, Y., Özyürek, M. ve Eripek, S. \(1998\). *Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar :Özel Eğitime Giriş*. Ankara: Karatepe Yayınları.](#)
- [Stephenson, J. \(2006\). *Music therapy and the education of students with severe disabilities*, <http://www.dddcec.org/publications.htm#ETDD>, \(Erişim tarihi: 18. 07. 2020\).](#)
- [TDK. \(2020\). *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*, <https://sozluk.gov.tr/> \(Erişim tarihi: 24. 07. 2020\).](#)
- [Uslu, M. \(2013\). Müzik Eğitiminin Yaratıcılık Boyutu. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi* , Cilt 2, Sayı 8, s. 71-80](#)
- [Subakan, Y. ve Koç, M. \(2019\). Özel Eğitim Gereksinimli Bireylerin Gelişim ve Eğitimlerinde Kullanılan Mobil Cihazlar ve Yazılımlar. *Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Dergisi*, Cilt 3, Sayı 2, s. 51-61.](#)